

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1896.   Andra Kammaren.   N:o 48.

Torsdagen den 14 maj.

Kl. $\frac{1}{2}$, 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 7 dennes.

§ 2.

Efter föredragning till en början af statsutskottets memorial n:o 81, angående beviljande af gratifikationer till vaktmästarne i Andra Kammarens kansli och i klubblokalen, biföll kammaren hvad utskottet i nämnda memorial hemställt.

§ 3.

Föredrogs vidare och bifölls jemväl sammansatta stats- och bankoutskottets memorial n:o 16, angående anvisande af ersättning till sammansatta stats- och bankoutskottets kansli.

§ 4.

Sammansatta stats- och lagutskottets memorial n:o 15, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i fråga om presterskapets aflöning m. m., hvilket memorial härefter föredrogs, lades till handlingarne.

§ 5.

Till behandling förelåg dernäst bevillningsutskottets betänkande n:o 31, med förslag till den af Riksdagen fastställda bevillningssummans utgörande.

Punkterna 1—3.

Biföllos.

Andra Kammarens Prot. 1896. N:o 48.

Angående
ifrågasatt
tilläggsbevill-
ning för år
1897.

Efter föredragning vidare af *punkten 4*, deruti utskottet hemställt, att Kongl. Maj:ts proposition angående en särskild tilläggsbevillning för år 1897 icke måtte af Riksdagen bifallas, begärdes ordet af

Herr Waldenström, som anförde: Herr talman! Det är icke för att göra något yrkande, som jag har begärt ordet.

Den tilläggsbevillning, som Kongl. Maj:t har föreslagit, kan naturligtvis icke komma i fråga, när den icke behöfves. Men jag har begärt ordet för att till protokollet uttala mitt beklagande deröfver, att, då en skattelindring skulle komma i fråga vid denna riksdag, denna skattelindring skulle blifva till fördel allenast för de jemförelsevis mer burgna medlemmarne i samhället. Tilläggsbevillningen skulle med hela sitt belopp träffa endast dem, som hafva 1,800 kronor eller deröfver i inkomst, och med sitt halfva belopp dem, som hafva en inkomst mellan 12- och 1800 kronor, medan den deremot icke alls skulle beröra dem, som hafva under 1200 kronor. Tilläggsbevillningens borttagande blir således icke en skattelindring för den klass af medborgare, som allra bäst behöfde en sådan, nemligen de som hafva under 1200 kronors inkomst.

Hvad som ännu mer gör, att jag beklagar denna sak, är det, att detta borttagande af tilläggsbevillningen blifvit till icke oväsentlig del möjliggjordt derigenom, att förökad skatt lagts på ett lifsmedel, som för en ganska stor klass af den arbetande befolkningen är oundgängligen nödvändigt.

Herr talman! Jag har ingenting vidare att tillägga.

Häruti instämde herrar *Vahlin, Alsterlund, Styrlander, Nyström, Kardell, Zotterman, Norman, Aulin, Ericsson* i Väsby, *Amnéus, Fredholm* från Stockholm, *Nilson* från Lidköping, *Hammarlund, Melin, Liljeholm, Högstedt* från Helsingborg, *Persson* från Arboga, *Elowson* och *Walter*.

Herr Danielson yttrade: Ja, det uttalande, som herr Waldenström här gjort, kan ju i och för sig låta höra sig, men jag vill också framhålla, att denna tilläggsbevillning, om den hade blifvit behöflig, icke allenast skulle hafva gällt inkomstbevillning, utan kommit att drabba äfven hvarje fastighetsegare, huru liten hans fastighet än må vara. Derfor tror jag, att frågan om denna tilläggsbevillning kan ses från mera än en sida, ty vi få ej glömma, att de små fastighetsegarne äfven hafva svårt att utgöra denna tilläggsbevillning. Oaktadt det uttalande, som här skett, anser jag därför, att herrarne böra tänka litet äfven på den sida af saken, som jag nu antydt.

Jag har intet yrkande att göra, jag har blott velat framhålla detta nu sagda såsom något, som äfven bör beaktas.

I detta yttrande instämde herrar *Petersson* i Runtorp, *Ericson* i Ransta, *Bengtsson* i Häradsköp, *Petersson* i Boestad, *Sjöberg, Andersson* i Löfhult, *Jönsson* i Mårarp, *Erickson* i Bjersby, *Jakobson, Larsson* i Mörtlösa, *Olsson* i Tyllered, *Dahlgren, Svensson* i Bräm-

hult, *Peterson* i Haseelstad, *Fredholm* i Saleby, *Magnusson* och *Andersson* i Backgården.

Angående
ifrågasatt
tilläggsbevill-
ning för år
1897.
(Forts.)

Herr friherre von Schwerin: Herr talman! Mine herrar! Jag skall endast be att såsom ledamot af bevillningsutskottet få lemna en liten upplysning. Herr Waldenström talade om, att detta borttagande af tilläggsbevillningen har till en del blifvit möjliggjordt, genom att ökad tull blifvit lagd på fläsk. Det är ingen, som mer än jag beklagar, att denna tull blifvit lagd; min röst har ej blifvit gifven för fläsktullens höjning och kommer troligtvis aldrig att blifva det. Men herrarne må beräkna fläsktullens belopp så högt, herrarne kunna, så kan jag från bevillningsutskottet lemna den upplysning, att, äfven om fläsktullen *icke* blifvit ökad — hvilket jag för min del önskat — hade man ej behöft tillgripa ett öres tilläggsbevillning. Som jag förut för denna kammare utvecklat, hade t. ex. sockeraccisen kunnat höjas med 1,000,000 kronor; och den allmänna bevillningen, som vi här i dag fastställt till 5,200,000 kronor, kommer, tror jag mig kunna påstå, att för det budgetår, som vi nu hafva före, nemligen år 1897, uppgå till 5,700,000, ty af betänkandet här se herrarne, att den för år 1895 har uppgått till öfver 5,500,000, och sedan kommer ju innevarande år emellan med sin omtaxering. Så det är mycket troligt, att den bevillningen kommer att utgöra mer än 5,700,000 kronor.

Det var blott denna enkla, faktiska upplysning jag ville lemna.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad och efter af herr talmannen i sådant afseende gifven proposition, biföll kammaren utskottets hemställan.

Punkten 5.

Bifölls.

§ 6.

Slutligen föredrogs och bifölls sammansatta bevillnings- och lagutskottets memorial n:o 3, angående ersättning åt sammansatta bevillnings- och lagutskottets sekreterare.

§ 7.

Anmälades och godkändes Riksdagens kanslis förslag dels till Riksdagens skrifvelse, n:o 114, till Konungen, angående val af en suppleant för fullmäktige i riksbanken, dels till Riksdagens förordnande, n:o 115, för en suppleant till fullmäktige i riksbanken, dels ock till paragrafer i riksdagsbeslutet: n:o 20, angående ändring af §§ 1 och 5 tryckfrihetsförordningen; n:o 21, angående ändrad lydelse af § 17 regeringsformen; n:o 22, angående förändrad lydelse af 2 § 4:o och 3 § 10:o tryckfrihetsförordningen;

- n:o 23, angående ändringar i vissa §§ i regeringsformen och riksdagsordningen;
- n:o 24, angående föreslagen ändring af §§ 14, 17 och 25 i riksdagsordningen;
- n:o 25, rörande upphäfvande af föreskrifterna angående borgareed;
- n:o 26, angående ändrade bestämmelser rörande sammanläggning af straff;
- n:o 27, angående ändrad lydelse af vissa paragrafer i utsökning-lagen;
- n:o 28, rörande vissa bestämmelser angående god man för frånvarande delegare i dödsbo;
- n:o 29, angående stämningstidernas förkortande m. m.;
- n:o 30, om tillägg till lagen angående tillsyn af vissa s. k. folkbanker m. m. den 29 juli 1892;
- n:o 31, om ändrad lydelse af 69 och 71 §§ konkurslagen;
- n:o 32, om upphäfvande af vissa undantagsbestämmelser rörande tiden för anförande af besvär öfver kommunal- och kyrkostäm-mo-beslut i Jemtlands, Vesterbottens och Norrbottens län;
- n:o 33, angående ändrad lydelse af 56 § i förordningen om kom-munalstyrelse på landet den 21 mars 1862;
- n:o 34, i anledning af väckt motion angående tillägg till 5 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862;
- n:o 35, angående förändrad lydelse af § 17 mom. 1 värnpligt-lagen;
- n:o 36, angående utredning rörande fiskeribefolkningens i Göte-borgs- och Bohus län nuvarande bostadsförhållanden;
- n:o 37, angående Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar med afseende å delning af Hernösands stift m. m.;
- n:o 38, angående lösen för gravationsbevis rörande jernväg;
- n:o 39, i anledning af väckt motion om ändring i förordningen den 14 april 1866, angående jords eller lägenhets afstående för all-mänt behof;
- n:o 40, angående tullbevillningen;
- n:o 41, angående reglemente för riksbankens styrelse och för-valtning;
- n:o 42, angående ändrad lydelse af 17 kap. 10 § handelsbalken;
- n:o 43, om lag angående allmänt tingssammanträdes likställighet i vissa fall med häradsting m. m.;
- n:o 44, om ändring i gällande bestämmelser angående utöfvande af uppfinning, hvarå patent erhållits;
- n:o 45, om ändring af förordningen angående in-teckning i fast egendom den 16 juni 1875;
- n:o 46, angående förbud mot vadhållning genom s. k. totalisator;
- n:o 47, angående lag om rätt till fiske m. m.;
- n:o 48, om ändrade bestämmelser angående förlust af medbor-gerligt förtroende; samt
- n:o 49, angående förordning om köttbesigtning och slagttvång m. m.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes statsutskottets memorial n:o 82, med förslag till de återstående stadgandena i det nya reglementet för riksgäldskontoret.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 3 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Fredagen den 15 maj

kl. 1/2 3 e. m.

•
§ 1.

Justerades protokollet för den 8 dennes.

§ 2.

Efter föredragning af statsutskottets memorial n:o 82, med förslag till de återstående stadgandena i det nya reglementet för riksgäldskontoret, biföll kammaren hvad utskottet i nämnda utlåtande hemställt.

§ 3.

Anmäldes och godkändes:

dels inkomna förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen: från *bevillningsutskottet*:

n:o 121, angående bevillning af fast egendom samt af inkomst;

och

från *statsutskottet*:

n:o 47, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet;

n:o 48, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel, omfattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna;

n:o 108, angående beräkningen af statsverkets inkomster;

n:o 109, angående anvisande af medel för understödjande medelst lån af enskilda jernvägsanläggningar; och

n:o 116, angående statsregleringen för år 1897 och sättet för anvisande af vissa anslagsbelopp;

äfvensom samma utskotts förslag till Riksdagens skrifvelse

n:o 117, till fullmäktige i riksgäldskontoret, angående ändring af gällande bestämmelser rörande förräntandet af Hjelmare kanal- och slussverks reparationsfond;

dels ock Riksdagens kanslis förslag till §§ i riksdagsbeslutet:

n:o 50, angående kreditivsummorna;

n:o 51, angående vissa ändringar i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862;

n:o 52, angående ändrade bestämmelser rörande afgäld från jordafsöndringar;

n:o 53, angående ändringar i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880;

n:o 54, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring, lag angående ändrad lydelse af 3, 58 och 69 §§ i stadgan om skiftesverket i riket den 9 november 1866, lag om ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875, och lag om ändrad lydelse af 58 § i förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 juni 1875;

n:o 55, angående beräkningen af riksgäldskontorets utgifter och inkomster;

n:o 56, angående bankovinsten.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes statsutskottets nedannämnda memorial:

n:o 83, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för riksgäldskontoret; och

n:o 84, angående den nya riksstaten.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,51 e. m.

In fidem
E. Nathorst Böös.

Fredagen den 15 maj

kl. 7 e. m.

§ 1.

Föredrogos och biföllos statsutskottets memorial:
n:o 83, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för riksgäldskontoret; och
n:o 84, angående den nya riksstaten.

§ 2.

Anmäldes och godkändes Riksdagens kanslis förslag dels till §§ i riksdagsbeslutet:
n:o 59, angående låneunderstöd för enskilda jernvägar;
n:o 61, angående val af fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret;
n:o 62, angående åtgärder till befrämjande af hushållningen med enskildes skogar;
n:o 63, om förbud mot utlemning af spirituosa mot efterkraf;
n:o 64, angående utbetalning af anslag till riksdags- och revisionskostnader m. m.;
n:o 65, angående bevilning af fast egendom samt af inkomst;
n:o 66, angående lån till uppförande af ny byggnad för allmänna läroverket i Östersund;
n:o 67, angående låneunderstöd för ny reglering af viss del af Mariestad; samt
n:o 68, angående åtskilliga på grund af § 89 regeringsformen väckta frågor;
dels ock till Riksdagens skrifvelse, n:o 120, till Konungen, angående vissa förändringar i lagstiftningen om försäljning af vin och maltdrycker.

§ 3.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 7,11 e. m.

In fidem
E. Nathorst Böös.

Lördagen den 16 maj.

Kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m.

§ 1.

Justerades det i kammarens sammanträde den 9 dennes förda protokoll.

§ 2.

Anmäldes och godkändes
dels statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:
n:o 118, angående upprättadt nytt reglemente för riksgäldskontoret; och
n:o 119, med ny riksstat.
dels ock Riksdagens kanslis förslag till §§ i riksdagsbeslutet:
n:o 57, angående statsregleringen;
n:o 58, i afseende på statsregleringen och rörande de med statsverket gemenskap egande ämnen; samt
n:o 60, angående disposition af besparingarna å hufvudtitlarne.

§ 3.

Herr vice talmannen Östberg erhöll härefter ordet och yttrade: Jag ber att få hemställa, att kammaren måtte lemna i uppdrag åt representanterna från Stockholms stad äfvensom de ledamöter af kammaren i öfrigt, som äro i staden, att verkställa justeringen af de kammarens protokoll, som icke hunnit blifva godkända vid riksdagens afslutande.

Den af herr vice talmannen sålunda gjorda hemställan blef af kammaren bifallen.

§ 4.

Kammarens ledamöter, som af Kongl. Maj:t blifvit kallade att denna dag efter bevidstad gudstjenst infinna sig å rikssalen, der Riksdagen komme att afslutas, afgingo nu till Storkyrkan för att åhöra riksdagspredikan. Efter gudstjenstens slut begåfvo sig kammarens ledamöter till rikssalen.

Herr statsrådet och chefen för civildepartementet uppläste der Kongl. Maj:ts förordnande för hans excellens herr ministern för utrikes ärendena att å Kongl. Maj:ts vägnar afsluta Riksdagen.

Sedan härefter kammarens undersåtliga vördnad och välönskningar blifvit af herrar talmän inför konungatronen framförda, samt herr statsrådet och chefen för civildepartementet uppläst riksdagsbeslutet, förklarade hans excellens herr ministern för utrikes ärenden Riksdagen vara avslutad.

Efter det herr talmannen och kammarens ledamöter återkommit till kammarens samlingsrum, tog herr talmannen afsked af kammarens ledamöter med följande ord: Mine herrar! Med den nyss på rikssalen förrättade avslutningen af årets riksdag äro äfven, för så vidt icke någon urtima riksdag kommer under året att erfordras, de mandat tilländalupna, på grund af hvilka vi varit berättigade att under de senast gångna tre riksdagarne deltaga i öfverläggningarna och besluten rörande landets angelägenheter. Det afsked, vi nu bjuda hvarandra, får derigenom en helt annan och djupare betydelse än de föregående ären. Emellan särskilda riksdagar under samma valperiod kunna väl partiella ombyten af ledamöter ske, men de äro i regeln högst få, och kammaren blir i det hela densamma. Afskedet då får karakteren af ett farväl till näst. Vid öfvergången från en valperiod till en annan föreligga deremot möjligheter och sannolikheter till betydande förändringar i kammarens sammansättning, och afskedet kan därför på mer än ett håll blifva ett farväl för alltid.

Gäller nu detta för en hvar af oss i allmänhet, så gäller det särskildt för dem, hvilka, liksom jag, hunnit så långt fram på lefnadsbanan att efter naturens ordning icke rätt många steg återstå, och i alla fall de sig hopande åren och de aftagande krafterna bjuda både dem sjelfva och deras valmän att se till, om icke vaktombyte behöfves. I känslan häraf bjuder jag eder nu ett varmt farväl och ett innerligt tack för den välvilja och det förtroende, som från eder kommit mig till del och som under mina återstående dagar, de må nu blifva flere eller färre, skall utgöra ett mitt käraste och dyrbaraste minne.

Nedläggande den klubba, som varit anförtrödd åt mig under de trenne gångna riksdagarne, utbringar jag ett från hjertat gående: Gud bevara Konungen och beskydde fäderneslandet!

Härpå svarade herr Johansson i Noraskog: Säsom den till riksdagsåren äldste bland de tillstådesvarande, må det tillåtas mig att till eder, herr grefve och landshöfding, uttala ett upprigtigt, ett innerligt tack icke allenast för den nu slutade riksdagen utan jemväl för hela den gångna perioden. Men i sammanhang dermed kan jag icke underlåta att erinra derom, att med denna riksdagsperiod icke mindre än tio sådana perioder gått till ända, sedan representationsreformen på sin tid genomfördes. Huruvida och i hvad mån de framtidslöften och förhoppningar, som knöto sig vid denna reform och den nya representationens verksamhet, blifvit uppfyllda eller icke, derom tillkommer det icke mig och icke oss att döma, så mycket hellre, som vi under större eller mindre del af denna tid sjelfva hafva deltagit i Riksdagens förhandlingar. Det är framtidens historia, som skall döma derom.

Vi stå nu i begrepp att skiljas, många bland oss kanske för all-

tid, ty ingen vet hvad framtiden bär i sitt sköte. För oss, herr grefve och landshöfding, för oss, som haft den lyckan och förmånen att under denna period lystra till talmansklubban, förd af eder, trots de många åren, kraftiga hand, för oss är det ett behof att ännu en gång till Eder få uttala vår synnerliga högaktning, vår djupa beundran och tacksamhet för den outtröttliga pligtrohet, den samvetsgrannhet och den oveld, hvarmed Ni äfven under svåra och brydsamma förhållanden uppfyllt det ansvarsfulla och viktiga värf, som Ni haft eder anförtrodt. Vi tillönska Eder helsa, lycka och frid i ålderdomens dagar, och vi anhålla till sist att både nu och framgent få vara inneslutna i eder benägna och välvilliga hägkomst.

Herr talmannen och kammarens ledamöter utbytte härefter afskedshelsningar och åtskildes.

In fidem
E. Nathorst Böös.

Lördagen den 23 maj. Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Sedan Andra Kammaren, på sätt dess protokoll för den 16 innevarande maj närmare utvisar, beslutit att åt representanterna för Stockholms stad samt dem af kammarens öfrige ledamöter, som efter riksdagens afslutande befunne sig kvar i hufvudstaden, uppdraga justeringen af de kammarens protokoll, hvilka vid riksdagens afslutande återstodo ojusterade, hade tillkännagifvande om, att nämnda justering komme att denna dag klockan $\frac{1}{2}$ 3 e. m. försiggå i kammarens kanslirum, blifvit infördt i hufvudstadens dagliga tidningar och tillstädeskommo nu å utsatt tid följande kammarens ledamöter:

Herrar A. Hedin,
J. Mankell,
G. Ericsson,
O. R. Themptander,
J. H. G. Fredholm,
M. Höjer,
C. Wallis,
E. Wavrinsky,
J. Olsson från Stockholm,
C. Th. Odhner,
Friherre G. Lagerbring,
R. V. Ramstedt,
J. Svensson,
D. Bergström,
J. A. Aulin,
O. Jonsson och
S. J. Kardell.

De 9 protokollen för den 10, 11, 12, 13, 14, 15 och 16 innevarande månad upplästes och blefvo af tillstädesvarande herrar ledamöter godkända; hvarefter sammanträdet upplöstes.

In fidem
E. Nathorst Böös.